

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

РАЗРЕД: ЧЕТВРТИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 72

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Развијање способности за ликовно изражавање.
- Развијање мишљења и ликовно-естетског сензибилитета за: коришћење разних материјала за компоновање, композицију и покрет, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумијевања.
- Оспособљавање и припремање ученика за различите могућности компоновања и комуникације.
- Развијање свијести о потреби чувања човјекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу животне околине.

ПРЕГЛЕД ОБЛАСТИ И ТЕМАТСКИХ ЦЈЕЛИНА

Наставне области и теме	Оквирни број часова
Област 1: СЛИКАЊЕ И ЦРТАЊЕ	28
Тема 1: Замишљање	6
Тема 2: Орнаменти	12
Тема 3: Разне врсте знакова и симбола	10
Област 2: КОМПОНОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ	16
Тема 1: Коришћење различитих материјала за компоновање	10
Тема 2: Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем	6
Област 3: ПРОСТОР И ОДНОСИ У ПРОСТОРУ	28
Тема 1: Перспективе и покрет у простору	12
Тема 2: Простор (повезивање разних облика у цјелину)	16

САДРЖАЈИ И ИСХОДИ ПРОГРАМА

Исходи учења	Садржаји програма/ Појмови	Корелација са другим наставним предметима
Област 1: СЛИКАЊЕ И ЦРТАЊЕ (28)		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> уочи битно код вербалног описа текста или фотографије; ликовно представи опис или фотографију; маштом обогати и представи понуђени текст или фотографију. 	<p>Тема 1: Замишљање (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> Вербални опис текста, фотографије Ликовни доживљај музичке композиције 	<p>Српски језик (текст из Читанке, дечијег часописа или лектире који омогућава маштовито, разноврсно замишљање) Музичка култура (примјерене музичке композиције)</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> препозна орнамент; разликује врсте орнамената; ликовно изрази орнамент. 	<p>Тема 2: Орнаменти (12)</p> <ul style="list-style-type: none"> Линеарна орнаментика Површинска орнаментика Тродимензионала орнаментика 	<p>Математика. Природа и друштво (биљни и животињски орнаменти).</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> препозна симбол, знак и грб; уочи разлике и сличности печата, грба и симбола; на креативан начин ликовно представи печат, грб или симбол. 	<p>Тема 3: Разне врсте знакова и симбола (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> Плакат Грб Симболи словни и нотни запис 	<p>Српски језик (писати јасне поруке). Природа и друштво (школске свечаности). Музичка култура (музички знакови и симболи).</p>
Област 2: КОМПОНОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ (16)		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> користи разне материјале за компоновање; кроз игру компонује различитим материјалима; креативно доради или преобликује неки предмет. 	<p>Тема 1: Коришћење различитих материјала за компоновање (10)</p> <ul style="list-style-type: none"> Компоновање линијама (врсте линија, и употреба различитих цртачких техника) Композиција облика, боја и површина (употреба различитих сликарских и техника отискивања) Компоновање тродимензионалних облика – вајање (употреба различитих вајарских материјала) 	<p>Српски језик (принципи компоновања и елементи композиције). Природа и друштво (модел рељефа - облици, боје, површине у природном окружењу). Музичка култура (принципи компоновања и елементи композиције). Математика (линије и геометријски облици и тијела).</p>

<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна и сврста материјале према вриједностима или својствима; • направи разлику и испољи/ прикаже вјештину рада са природним и са вјештачким материјалима; • користи материјале самостално или комбиновано; • ликовно се изрази користећи материјале истог или различитог поријекла. 	<p>Тема 2: Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Преобликовање природним материјалима • Преобликовање вјештачким материјалима 	<p>Природа и друштво (облици рељефа у природи, гране привреде). Математика (вјештачки облици, геометрија).</p>
<p>Област 3: ПРОСТОР И ОДНОСИ У ПРОСТОРУ (28)</p>		
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • препозна и разликује покрете у простору; • представи покрет у простору према својим могућностима; • препозна основне односе у композицији. 	<p>Тема 1: Перспективе и покрет у простору (12)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Појам, врсте перспективе и просторни планови у ликовном дјелу • Линеарна/ геометријска перспектива („птичија и жабља“ у умјетничком и дјечијем изразу • Колористичка перспектива у умјетничком и дјечијем изразу • Вертикална перспектива у умјетничком и дјечијем изразу • Кретање облика у простору (принципи компоновања: ритам, равнотежа, хармонија) • Покрет једног облика (доминанта) • Кретање више облика у простору (ритам, репетиција) 	<p>Српски језик (занимљив текст, текст из школске лектире). Математика(геометрија) Природа и друштво (природни и вјештачки облици у простору, спољашња грађа тијела домаћих животиња). Музичка култура (покрет, ритам, хармонија, репетиција). Физичко васпитање (покрет).</p>
<p>Ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује отворен и затворен простор; • опази и представи облике у простору; • ликовно повеже и представи облике у простору. 	<p>Тема 2: Простор (повезивање разних облика у цјелину) (16)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отворен простор (екстеријер - спољашњи простор) • Затворен простор (ентеријер - унутрашњи простор) • Субјективно осјећање 	<p>Математика(геометрија) Природа и друштво (природни и вјештачки облици у простору, географска карта – уочавање граница,</p>

	простора (маштање, замишљање) <ul style="list-style-type: none"> • Илузија простора (снови, елементи надреалног) • Облици у простору - компоновање тродимензионалних облика у простору. • Покрет једног облика у простору (вајање, или преобликовање) • Покрет више облика у простору (вајање, или преобликовање) • Покрет у фотографији. 	оријентација у околини). Музичка култура (покрет, ритам, хармонија, репетиција). Физичко васпитање (покрет).
--	---	--

ДИДАКТИЧКО – МЕТОДИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ

Наставни програм Ликовне културе за четврти разред основне школе обухвата три области: *Сликање и цртање, Компоновање и преобликовање, те Простор и односи у простору.* Редослијед којим је наведен садржај програма у оквиру одређених области и тема у наставном програму *Ликовна култура за 4. разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.

Приликом планирања, програмирања, припремања и реализације наставе ликовне културе потребно је омогућити развој и напредовање сваког ученика у складу са његовим индивидуалним способностима и могућностима (принцип индивидуализације у настави). У складу с тим потребно је његовати и развијати индивидуални доживљај и израз, те подстицати: ликовне компетенције ученика, а посебно компетенције које се односе на ликовно стваралаштво, креативност и оригиналност; експериментисање, истраживање и откривање у различитим начинима ликовног стваралаштва, као и савладавање различитих техника у свим ликовним подручјима; и дивергентно мишљење. Препоручује се избјегавање шаблонских и стереотипних начина рада, јер они не омогућују претходно наведено.

Програмски садржаји представљају оквир, јер остварење дефинисаних исхода учења могуће је коришћењем и других сличних садржаја. Предложени број часова за поједине теме и области је оквирни, што значи да га је могуће кориговати, тачније извршити прерасподјелу предложеног фонда часова за поједине наставне области и/или теме како би омогућили ефикасније остваривање одређених исхода учења.

У истом циљу наставнику се препоручује и следеће:

ОБЛАСТ 1: СЛИКАЊЕ И ЦРТАЊЕ

Тема 1: Замишљање

Упознати ученике са појмом илустрације. Усмјерити ученике да препознају најбитније и да то кретивно представе. Подстаћи ученичку машту путем фотографије, умјетничке репродукције

или неког текста (бајке, басне, приче, личног догађаја или доживљаја, сна, музичке композиције...) на основу којих ће ученици моћи да дају маштовит приказ и своју визију неке сцене, личности или догађаја. Могући мотиви: необично биће, фантастични дворац, мој град из снова, планета из моје маште, желио бих овакву играчку и сл. Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела.

Тема 2: Орнаменти

Објаснити појам орнамента (украш, шара). Упознати ученике са врстама орнамената. Објаснити њихову функцију. Мотивисати ученике да ликовно сами представе орнамент. Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела. Могући мотиви: геометријски облици, биљни и животињски свијет, нацрт за змаја, тапете у мојој соби, ћилим моје баке, рам за моју слику, орнаменти од папира (пахуље, украси...)

Тема 3: Разне врсте знакова и симбола

Упознати ученике са појмом, употребом и изгледом знакова и симбола (печата, грба, логоа, личног знака ...). Упознати ученике са начином израде и стилизације. Показати примјере. Мотивисати ученике да ураде лични (групни) знак, печат, симбол, грб... Могући мотиви: лични знак, знак нашег одјељења ...(за омиљени цртани филм, школску представу, позивница за изложбу...).

ОБЛАСТ 2: КОМПОНОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ

Тема 1: Коришћење различитих материјала за компоновање

Упознати ученике са могућностима коришћења разних материјала, могућностима дораде и преобликовања предмета. Подстицати машту и креативност код компоновања различитим материјалима. Подстицати ученике да постављају на подлогу природне и вјештачке облике. Такви облици треба да су у простору у три димензије и то незавршени, започети облици. На основу постављених облика градити нове, непредвидљиве облике као цјелине. Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела. Примјењена умјетност и дизајн као подстицај за рад и слободно стварање код ученика. Показати неколико слика, предмета и видео записа за разне могућности преобликовања предмета.

Тема 2: Преобликовање материјала или предмета њиховим спајањем

Упознати ученике са комбинованим техникама у подручју преобликовања. Подстицати да и сами користе различите материјале при компоновању. Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела. Користити разне материјале природног поријекла, природних материјала, материјали из домаћинства, разне тканине..., све оно што може послужити као колаж техника. У раду комбиновати више техника рада. Могући мотиви: птица, рам за слику, музички инструменти, грађевине, дијелови намјештаја, клоун, лутке ...

ОБЛАСТ 3: ПРОСТОР И ОДНОСИ У ПРОСТОРУ

Тема 1: Перспективе и покрет у простору

Објаснити ученицима ријеч композиција и објаснити им да је састављена од ликовних

елемената и да чини једну цјелину. Дати основне појмове о композицији (ликовни елементи: линија, облик, боја, површина, свјетлина...), о покрету у композицији. Примјери композиције и покрета у композицији. Анализирати ликовне елементе и покрете са ученицима. Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела. Ликовно представити покрет у различитим ликовним подручјима.

Тема 2: Простор (повезивање разних облика у цјелину)

Упознати ученике са основним појмовима о простору. Подстицати ученике да опазе и представе облике у простору. Објаснити начин представљања облика у простору (перспектива). Скренути пажњу ученицима на предмете и облике које видимо (што је ближе то је веће, што је даље то је мање) и шта се дешава са њима у простору (перспективи). Показати дјечије радове и репродукције умјетничких дјела. Показати примјере унутрашњег и вањског простора, и подстицати ученике да их ликовно представе.